

Универзитет у Нишу
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ
Бр. 01-2151/1
04/09/2025. године

На основу члана 36. Правилника о мастер академским студијама права Служба за наставу и студентска питања даје следеће

О Б А В Е Ш Т Е Њ Е

1. Обавештава се јавност да су завршни мастер рад и Извештај Комисије за оцену и одбрану мастер рада под називом „Рад као облик третмана затвореника”, кандидата Поповић Павла, број досјеа М005/23-О, студента мастер академских студија права на Правном факултету у Нишу, примљени дана 04/09/2025. године и да се налазе у Библиотеци и на сајту Факултета.
2. Извештај и мастер рад доступни су, у року од 5 (пет) дана од дана истицања овог обавештења на огласну таблу Факултета, заинтересованим лицима у времену од 08,00 до 15,00 сати сваког радног дана.
3. Извештај Комисије за оцену и одбрану мастер рада су саставни део овог обавештења.
4. Ово обавештење истаћи на сајт и доставити Библиотеци.

СЛУЖБА ЗА НАСТАВУ И
СТУДЕНТСКА ПИТАЊА

Катедри за кривичноправне науке
Правног факултета Универзитета у Нишу

На седници Катедре за кривичноправне науке која је одржана дана 01.09.2025. године на основу члана 34. Правилника о мастер студијама Правног факултета у Нишу предложена је, а одлуком декана бр. 01-2142 формирана Комисија за оцену и јавну одбрану мастер рада под називом: „**Рад као облик третмана затвореника**“, кандидата Павла Поповића, број индекса М005/23-О Комисија, након детаљног прегледа мастер рада подноси следећи:

ИЗВЕШТАЈ

Мастер рад под називом: „**Рад као облик третмана затвореника**“ кандидата Павла Поповића написан је на 63 страница компјутерски обрађеног текста, без прореда. Кандидат је цитирање вршио у фуснотама (укупно 49). Литерарну подлогу рада чини 57 иностраних и домаћих извора књига, библиографских јединица (уџбеника, приручника, коментара закона и статистичких података) и други бројни научни и стручни радови објављени у часописима, уз осталу истраживачку грађу.

Структурално рад је подељен на десет делова: 1) Појам третмана у пенитенцијарним установама, 2) Облици третмана затвореника у пенитенцијарним установама, 3) Облици третмана затвореника у пенитенцијарним установама, 4) Појам, циљ и сврха рада осуђених лица у пенитенцијарним установама, 5) Историјски развој рада осуђених лица, 6) Међународна норматива рада осуђених лица, 7) Рад осуђеника у земљама бивше Југославије и 8) Опис емпиријског истраживања укључујући и увод, закључна разматрања и попис коришћене литературе.

У уводу (стр. 3 и 4) кандидат је образложио опште појмове који ће бити предмет подробније анализе у даљем раду. Образложио је укратко, као увертиру у даљи рад, појмове пенологије, пенитенцијарне установе, осуђеног лица односно затвореника. На крају увода кандидат је најавио да ће акценат мастер рада ставити на горе назначене наслове.

У првом делу мастер рада под називом „Појам третмана у пенитенцијарним установама“ (стр. 4-10) кандидат детаљно анализира појам, улогу и значај третмана у оквиру кривичноправног и пенитенцијарног система, с посебним нагласком на његову функцију у процесу ресоцијализације и реинтеграције осуђених лица у друштво. Указује се на различита тумачења третмана – од ширих, који укључују све мере социјалне адаптације, до ужих, који се односе на поступање према лицима након правоснажне осуде. Кандидат посебно истиче важност индивидуализације и постепености у раду са осуђеницима, као и значај третмана као динамичног, еволутивног процеса усмереног на промену понашања, ставова и личносних црта. Третман је подељен на фазе – почетну (помоћ) и завршну (ресоцијализација), а као допунски механизми наводе се и постпенални облици помоћи. Описује се улога суда и судија у функцији преваспитавања, као и примери из правних система других земаља, попут Француске, Италије и Немачке, где постоје институције „судије за извршење

санкција“ ради праћења третмана осуђеника. Указује се и на значај усклађености између фазе суђења и фазе извршења казне ради постизања ефективне ресоцијализације. Коначно, кандидат закључује да је третман, у најширем смислу, основни инструмент модерне пенологије који мора бити хуман, индивидуализован, педагошки и терапеутски усмерен, како би успешно допринео ресоцијализацији и смањењу рецидива код осуђеника.

У другом делу рада под називом „Облици третмана затвореника у пенитенцијарним установама“ (стр. 11-25) кандидат разматра различите облике третмана који се примењују у пенитенцијарним установама у циљу ресоцијализације осуђених лица. Посебна пажња посвећена је програмима образовања и васпитања, као и организовању слободног времена затвореника. Истиче се да Европска затворска правила налажу да припрема за живот на слободи почиње већ по пријему у установу, те да третман мора бити индивидуализован и прилагођен психофизичком стању сваког појединца. У тексту се наводе ставови различитих аутора (Милутиновић, Атанацковић, Костић) о облицима третмана, међу којима су индивидуални и групни рад, радно ангажовање, културне и спортске активности, психотерапија, награђивање и кажњавање. Посебно је анализирана улога образовања, које има превентивну и развојну функцију, те се указује на дилеме у вези са његовом применом код одређених група затвореника. Део текста посвећен је и значају организованог коришћења слободног времена као средства васпитног утицаја и превенције девијантног понашања. Циљ ових програма је унапређење моралних, интелектуалних и психосоцијалних капацитета осуђених лица, с крајњом намером да се смањи стопа рецидива и подстакне њихово успешно укључивање у друштвени живот након изласка на слободу. Кандидат у тексту говори о савременим облицима третмана осуђеника у затворима, са нагласком на њихово активно учешће у процесу ресоцијализације. Посебно се бави темама осуђеничке самоуправе, индивидуалног рада са затвореницима, примене психотерапије, системом награђивања и кажњавања, као и специфичним програмима третмана за починиоце породичног насиља у Србији. Циљ свих ових мера је промена понашања, јачање одговорности и припрема за повратак у друштво.

У трећем делу рада под називом „Појам, циљ и сврха рада осуђених лица у пенитенцијарној установи“ (стр. 25-31) кандидат говори о значају и функцији рада осуђених лица у пенитенцијарним установама као посебном виду третмана. Објашњава да рад није само економска активност, већ и важан фактор личног развоја, идентитета и ресоцијализације, те средство за постепени повратак друштву. Анализира правни оквир домаћих и међународних прописа који регулишу рад осуђених, наглашавајући обавезу, али и право на рад у складу са здрављем, способностима и безбедношћу. Описује разноврсне облике радних активности у затворима (производни, услужни, занатски, пољопривредни рад и рад ван установе), услове организовања рада и значај стручне обуке ради лакшег запошљавања по изласку. Истиче психолошки, друштвени и васпитни значај рада унутар казнено-поправних установа као механизма дисциплине, превенције криминала и стицања радних навика. Такође говори о економској димензији рада у затвору, укључујући накнаде за осуђене и могућност коришћења зараде за егзистенцију или обештећење жртви. Наводи проблеме у пракси као што су недовољни капацитети, слаба повезаност са тржиштем рада и потребу за унапређењем законодавства и програма обуке, са посебним освртом на осетљиве групе осуђених. Укратко, рад осуђеника у затворима аутор посматра као комплексну меру која

обухвата економске, едукативне, васпитне и социјалне аспекте, а која је кључна за ресоцијализацију и успешан повратак појединца у слободно друштво.

Четврти део рада под називом „Историјски развој рада осуђених лица“ (стр. 31-33) Аутор описује историјски развој рада осуђених лица кроз три главне фазе:

1. Рад као казна – где је рад био сурова и принудна мера, често у нехуманим условима, без права и надокнаде;
2. Рад као допуна казне – у периоду када је рад био обавезан, неплаћен и коришћен за одржавање дисциплине, али је још увек имао репресивни карактер;
3. Рад као средство ресоцијализације – од почетка XX века до данас, када је рад препознат као важан инструмент за стицање вештина и припрему осуђених за живот после казне, уз поштовање права, достојанства и обезбеђивање адекватне накнаде.

Такође, аутор наводи конкретне примере из древних цивилизација, средњег века и модерног доба, наглашавајући промену у приступу — од принуде и понижења до права и васпитног значаја рада у казним установама. Указује и на савремене изазове везане за заштиту затвореника од искоришћавања и обезбеђење праведног третмана.

У Петом делу мастер рада под називом „Међународна норматива рада осуђених лица“ (стр. 33-41) кандидат обрађује тему рада осуђених лица у казнено-поправним установама кроз призму међународних права, стандарда и различитих модела организовања тог рада. Он почиње објашњењем да су људска права заштићена и домаћим и међународним правним оквирима, при чему међународно право поставља универзалне и регионалне стандарде за понашање држава према затвореницима. Аутор наглашава да је питање рада и награђивања осуђених лица постало важна тема тек од краја 19. века, када су међународне организације почеле да расправљају о њему, а унутар УН су донесена и Стандардна минимална правила о поступању са затвореницима које су дефинисале основне принципе осуђеничког рада. Текст даље говори о томе да рад у казни треба да служи као средство ресоцијализације, да припреми затворенике за живот и рад након издржавања казне, да им пружи професионалне вештине, као и да им омогући да воде достојанствен живот. Рад треба да буде прилагођен њиховим способностима, и да буде платива и организована тако да што више личи на рад у слободи. Описују се и различити модели рада: рад за државу, укључујући јавне радове и производњу унутар затвора, као и рад за приватни сектор преко уговора или закупа, уз нагласак да је неопходно да све активности буду под надзором државних органа како се не би довело до експлоатације. Посебно се обрађује питање принуде — да ли је рад обавеза или право затвореника, и како то утиче на карактер рада. Аутор напомиње да је у већини земаља рад законски обавезан, али да хуманистички приступи настоје да то схвате као право са обавезом. Истакао је и опасности од злоупотребе затворског рада као експлоататорског механизма, нарочито у приватном сектору. Такође, аутор говори о различитим приступима накнађивању рада осуђених — од потпуне накнаде као и слободним радницима, преко условне исплате, до ситуација када се накнада не даје. Наглашава се значај правичне накнаде за подршку затвореницима и њиховим породицама, али и као вид компензације за казну. На крају, текст указује на проблеме у практичној организацији рада, као што су неправилна расподела радне снаге и недовољно усаглашеност са потребама тржишта рада, као и на посебну пажњу која се поклања затвореницима без радног искуства како би се њихов повратак у друштво олакшао кроз специфичне програме. Укратко, аутор приказује сложену и вишедимензионалну природу рада осуђених лица, истичући његов

значај за ресоцијализацију, правну и моралну заштиту затвореника, али и изазове у спречавању злоупотреба и обезбеђивању праведних услова рада.

У шестом делу мастер рада под називом „Рад осуђеника у земљама бивше Југославије“ (стр. 41-54) кандидат говори о начину на који је у различитим државама насталим после распада СФРЈ уређен рад осуђених лица у затворима. Описује законске оквири, услове рада, права осуђених, организацију радног ангажовања, висину накнаде, као и изазове и проблеме у пракси у Словенији, Хрватској, Босни и Херцеговини, Северној Македонији, Црној Гори и Србији. Посебно истиче разлике у приступу, као и проблеме као што су ограничен број радних места, недовољна опрема, родна неравноправност и недовољна примена међународних стандарда.

У седмом делу мастер рада под називом „Опис емпиријског истраживања“ (стр. 54-58) кандидат објашњава да је главни циљ радног третмана у пенитенцијарним установама ресоцијализација осуђених лица и њихова припрема за успешан повратак у друштво након издржавања казне. Поред теоријске основе и описа мултидисциплинарног приступа, текст представља и резултате емпиријског истраживања у Казнено-поправном заводу у Нишу, где је утврђено да је око 54% затвореника радно ангажовано. Најзаступљеније активности су пољопривреда, а не металургија како се претпостављало. Због непотпуних података аутор није могао да потврди све хипотезе, али указује да је радно ангажовање важан фактор за успешну ресоцијализацију, док они који нису радно ангажовани имају мање шансе за успешну реинтеграцију у друштво након изласка из затвора.

У „Закључку“ (стр. 58-60) кандидат говори о значају рада као облика третмана у пенитенцијарном систему, чији је главни циљ ресоцијализација и реинтеграција осуђених лица у друштво. Посебно се истиче да рад развија социјалне вештине и радне навике затвореника, што доприноси смањењу рецидивизма и очувању менталног здравља. Такође, аутор подвлачи да су осуђеници често маргинализовани, али да казна не сме бити само циљ система, већ средство за промену и унапређење личности. Историјски, третман рада у затворима је био предмет расправа и изазова, укључујући потребу прилагођавања третмана личности осуђеника и тензије између контроле и ресоцијализације. На крају, рад се види као један од најефикаснијих начина да се осуђеницима помогне да након казне воде кориснији и друштвено прихватљив живот.

Закључак и предлог

Након детаљног разматрања мастер рада: „Рад као облик третмана затвореника“, кандидата Павла Поповића, можемо да закључимо да пред истом није био нимало лак и једноставан задатак. Требало је, наиме, проучити и анализирати првенствено међународну литературу, правне и интернет изворе. Због специфичне природе феномена који је предмет мастер рада, требало је анализирати и појмове који припадају различитим научним дисциплинама из домена Пенологије и Криминологије и дати им правнотеоријски оквир, а онда сагледати и актуелне изазове који се тичу Рада у затворима.

Кандидат је успео да, указујући на позитивне стране рада као облика третмана над осуђеницима, а нарочито на оне које за последицу имају ресоцијализацију и реинтеграцију осуђеника, укаже на потребу улагања додатних напора и ангажовања од стране затворске администрације са циљем пружања што бољег и ефикаснијег третмана рада.

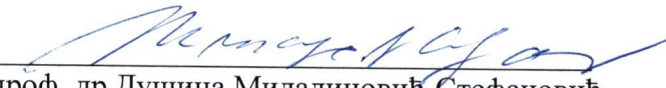
Стога, Комисија закључује да мастер рад кандидата Павла Поповића под називом „Рад као облик третмана затвореника“ представља резултат самосталног и оригиналног научног рада из области пенологије. Кандидат је у раду систематизовао и анализирао постојећу правнотеоријску, прикупио практичну, домаћу и страну, законску литературу и својим радом дао одређени допринос науци пенологије. Пошто су испуњени услови предвиђени у члану 35. Правилника о мастер студијама Правног факултета у Нишу, Комисија сматра да је мастер рад: „Рад као облик третмана затвореника“ подобан за јавну одбрану, па предлаже Катедри за кривичноправне науке Правног факултета у Нишу да усвоји Извештај о оцени мастер рада и његовој подобности за јавну одбрану.

У Нишу, _____

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

проф. др Дарко Димовски,
редовни професор Правног факултета у Нишу,
председник Комисије

проф. др Миомира Костић
редовни професор Правног факултета у Нишу, члан

проф. др Душица Миладиновић-Стефановић
редовни професор Правног факултета у Нишу, члан